

ŞEYHZADE BABİÇ ESERLERİNDE DİNİ MOTİFLER.*

Tüm Müslüman Doğu Edebiyatı Kuran'dan iktibaslarla, oradaki motifler ve konularla doludur. Ayrıca Tatar ve bütün Türk halkları edebiyatına da kutsal kitabın etkisi büyüktür. Kuran'ın Tatar edebiyatına genel yöntem verdiğini, birçok şair-yazarların dünyaya bakışlarında önemli faktör olduğunu söyleyebiliriz. Tatar yazarları ve şairleri kendi eserlerini Kuran surelerini ve ayetlerini hem de hadisleri kullanarak zenginleştirmişler, onlara dayanarak yeni, güzel eserler icat etmişlerdir. Malûm ki Doğu'ya ilgi ve Müslümanların kutsal kitabı Kuran'a müracaat Romantizm'e has sıfatların biridir.

Bizim amacımız, Tatar şairleri eserlerinde dini motifleri araştırmaktır. Bu sebeple 1996 yılında Kazan'da Büyük Tatar şairi Abdullah Tukay'ın 110. Yıldönümü nedeniyle düzenlenen uluslararası konferansa katılıp, şairin eserlerinde dini motifleri araştırdık ve yayınladık. Aynı makalede aynı konu üzerine başka Tatar şairleri Segit Remiyev ve Necip Dumavi eserlerini de inceledik (Zaripova, 1996: 129). Şimdi de aynı dönemde yaşayan Tatar ve Başkurt Türklerinin ortak şairi, ortak onuru olan Şeyhzade Babiç eserlerini ele almak istiyoruz.

Ş. Babiç icadına ne sebeptir, bilim adamları tarafından fazla ilgi gösterilmedi. Hatta ortaokul ve lise dersliklerinin çoğunda onun hayatı ve eserleri hakkında bilgiler yer almamıştır. Sovyetler Birliği döneminde ülkemizde medeniyet gelişmesini belirleyen objektif tarihi sebeplerden dolayı Babiç'in eserleri dine karşı olarak öğretildi.

Yukarıda bildirdiğimiz gibi, Şeyhzade Babiç Tatar ve Başkurt edebiyatının ortak klâsiği, ortak hazinesidir. 1995 yılında Ocak ayında şairin 100. Yıldönümü nedeniyle Başkurdistan Cumhuriyetinin başkenti Ufa'da Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsü ve Başkurdistan Yazarlar Birliği tarafından sempozyum düzenlendi. Sonra bu sempozyumda sunulan tebliğler bir kitap olarak derlendi. İşbu kitapta âlim Dr. Zeytüne Şaripova'nın "Babiç Eserlerinde Dini Semboller" adlı makalesi de yer almaktadır (Şaripova, 1996: 90). Tatar bilim adamları tarafından ise Ş. Babiç eserlerinde dine olan ilgi ve dini motiflerin yansımaları üzerine bugüne kadar objektif bir değerlendirme yapılmamıştır.

Malum ki, 1923 yılında Rusya'da Bolşevikler Komünist Partisi'nin XII. Toplantısında "Dine karşı propaganda durumu hakkında" adlı bir karar kabul edildi. Bu karar kısa süre içinde uygulanmaya da başladı. Din ehillerine saldırı, medreseleri yıkma, cami minarelerini kesme (Rusya Müslümanlarının camileri köylerde genellikle ağaçtan yapılıyordu), dini kitapları yakma işleri düzenlendi. Bu yüzden, Ş. Babiç ve başka şairlerin eserlerinde yer alan dini motifler de aksine anlatılmaya başladı. 1922 yılında yazılmış "Zamansız kurban oldu" makalesinde Tatar yazarı Alimcan İbrahimov Ş. Babiç eserlerinde yer alan dini konuları bu şekilde anlatmayı tercih ediyor; "Allah, Kuran-ı Kerim, Cebrail, cehennem gibi Arap kelimelerini kullanmak Babiç için sadece herkese malûm hayali suretleri kendi duygularını açık, güçlü anlatmak için bir kural, bir kinaye, bir mecaz, bir istiare olduğu anlaşılır" (İbrahimov, 1978: 323). Ama şunu da unutmamalı ki, Kuran kitabı ve din, XX. yüzyılın başında Tatarların hayatında önemli yer almıştır. Bu devirde (1917–1918. yıllara kadar) Kuran-ı Kerim'e saygı büyüktü. Ayrıca Ş. Babiç'in babası hoca, annesi de hoca kızı olduklarından, şair doğduğu günden itibaren dini bir aile ortamında büyümüş, okul yaşına geldiğinde de medresede dini ortamda eğitim almış ve burada, medrese duvarları içinde şahıs

* Makale Kazakistan'da çıkan ТУРКОЛОГИЯ (N-3 Mamır-Mayısım, 2003) dergisinde yayınlanmıştır.

olup yetişmiştir. Bu yüzden Ş. Babiç eserlerinde dini motiflerin bir tesadüf olmadığını anlamak zor değildir.

Şeyhzade Babiç eserlerinde dini motifler üç kolda öğrenilmelidir;

1. Cemaat kanunlarını kabullenmeme nedeni ile yazılmış eserleri;
2. Şair'in eserlerinde tesir gücünü artırma isteği ile doğrudan dini motiflere müracaat etmesi;
3. Kadınların güzelliğinden söz ederken kullanılan dini motifler.

Birinci kolda icat edilen eserlerinde Ş. Babiç'in lirik kahramanı zıt duygular içinde bulunuyor, yani Allah ve İblis tipleri aracılığı ile dünya hakikatine ulaşmayı çabalıyor. Malûm oldukça, Allah ve İblis, Dünya Edebiyatında Yücelik ve Kötülük sembolleridir. Ş. Babiç eserlerindeki İblis de azgın bir güçtür. Şair onu insanlar için korkunç bir düşman olarak göstermektedir ("Vöcdan hem nefse"(1912), "Kıt'a" (1914) şiirleri). Meselâ;

Näfse –şaytan, bik yavız ul, här adämne azdıra,
Azdıra torgaç, nadannarnı yullarınnan yazdıra.
"Kıt'a"(1914)

*Nefse şeytan, çok azgın o, her âdemi azdırır,
Azdırdıkça, cahilleri yollarından kaydırır.*

Ama İblis Ş. Babiç eserlerinde romantizm'e has özel bir dönüşüm geçiriyor; İblis, hayat çeşmesi, o hep harekette, değişikliklere çağrıda bulunuyor, o hayal nihayet (Şaripova, 1996: 92):

Kem minem zihenemne kükläрге oçordı köl itep?
Kem minem kük karganı sayrattı ber bılıl itep?

Kem eçerde, kem miña kaptırdı ilham şurpasın*
Kem miña, mäscet yasap, tottırdı insan irkäsen?

Kem cähennem töplärennän menderep kuydı canım?
Kem cihannı teträtä, şaltıratıp zıncırların?

Ul- minem efler hıyalım, kükrem ehrs İblisem.
Gomereme küñelemne tırnap torgan ekbah İblisem.
"Kem?"(1916)

*Kim benim zihnimi göklere uçurdu kül edip?
Kim benim gibi kargayı öttürdü bülbül edip?*

*Kim içirdi, kim bana tattırdı ilham çorbasını?
Kim bana mescit yaptı ve sundu insan güzelini?*

*Kim cehennem diplerinden bindiriverdi canımı?
Kim cihanı sarstı, şingırdatıp zıncirlerini?*

*O, benim eflas hayalim, görkem ihlas İblisim.
Daima gönlümü tırmalamış ekbah İblisim.*

1916 yılında yazılmış "Azazil" poeminde Babiç cennette bolluk ve huzur içinde yaşayan Azazil'in İblis'e dönüşümü üzerinde duruyor. Azazil kendisini küçük bir Tanrı olarak tanıyor ve Allah'a tapmak istemiyor. Babiç insanlar arasına kovulmuş İblis'in canlı tipini

gösteriyor. Şair eseri ilginç bir sonuçla tamamlıyor; “İblisten de beter güç insandır” diyen fikri sunuyor. Çünkü insanın gönlüne yerleşen iblislik başkaların hayatındaki mutsuzluklara neden oluyor.

Babiç kendi devrinin içtimaî ve siyasî hayatından bahsederken gene dini efsanelerden paraleller buluyor. Bu hakta Z. Şaripova araştırmasında gerekli bilgiler bulunduğu için bu konu üzerinde ayrıntılı durmayacağız. Bizim ilgimizi çeken Babiç’in lirik kahramanının isyankâr ruhudur. Yer’e, göklere karşı isyan etmek, hatta Allah’a bile kanaatsizlik bildirmek, XX. yüzyıl başında Tatar Edebiyatına has bir sıfattı. Ama burada vurgulamamız gereken bir şey daha var; isyancılık Allah’ı inkâr etmek değil, sadece ona kanaatsizlik bildirmektir. Babiç’in lirik kahramanı da Allah’ı suçluyor, ona kızıyor, bazen inancını kaybetmek üzere, onun merhametliğinden şüphe bile duymaya başlıyor;

Belmim,
Ällä Alla,
Ällä İblis
Aldalay?!
“Ällä Alla, Ällä İblis”(1916)

*Bilmiyorum,
Ya da Allah,
Ya da İblis
Aldatıyor?*

1911 yılında yazılmış “Ay’a Bindim” şiirinde görüyoruz ki, lirik kahraman gök’ün en yüksek dokuzuncu katına yerleşmiş Allah’ın tahtına çıkıp Allah’ın kendisini görse bile huzur bulamıyor. “Dünyaya”(1915), “Neşeli zamanda”(1914), “Şefkatim” (1918) şiirlerinde ise o, insanı tanrılaştırma yolundan gidiyor:

Pak tuıp vöcdan belän, paklektä üskän bändä min.
Bändälärgä “bändä” bulgannar öçen dä Alla min.
“Neşeli zamanda” (1914).
*Pak doğup, vicdan ile paklıkta büyümiş adamım ben.
Adamlara “adam” olanlar içinde Allah’ım ben.*

Allanıñ kiñ rähmätenä tiñ minem kiñ şäfkatem
“Şefkatim”(1918).
Allah’ın bol rahmetine denk benim bol şefkatim.

A. İbrahimov yazdığı gibi, şairin abide huzur bulamayan canının aranırları, şiddetli dalgaların arasında çalkalanan ikinci bir âlemi hatırlatıyor (İbrahimov, 1978: 323.). Daha fazlası, Ş. Babiç kendi Allah’ını aramakla meşgul;

Min äle bulsa yerimen tinteräp, ilham kötep,
Ber uramnan ber uramga “Alla” ezläp, ah itep.
“Altı Yıl”(1916).

*Ben hâlâ yürüyorum sarsılıp, ilham bekleyerek.
Bir sokaktan bir sokağa “Allah’ı” arayıp, ah çekerek.*

Bu dizeler bize Seyit Remiyev’in “Geniş İman” şiirini hatırlatmaktadır;

Ezli, ezli, ezli küñlem,
Tımmıy ezli Allasın.

*Arıyor, arıyor, arıyor gönlüm,
Durmadan arıyor Allah'ını.*

Ş. Babiç de zayıf imanı kendi düşüncelerine dar buluyor, o da Doğu geleneklerini geliştirerek, Allah'ı Gök'ten değil, insanların arasından, daha doğrusu insan gönlünden aramaktadır. Meselâ, 1917 yılında yazılmış “Geçmiş günler” şiirinde de şairin lirik kahramanı kendisini Allah derecesine yükseltiyor;

Menä äle genä läğnät orıp
Taştım, şaşım, kuptım “dulkınday”,
Äle gaffar bulıp, äle kahhar...
Holıklandım täñrem holkıday.

*İşte yeni lânet edip,
Taştım, çıldırdım, koptum “dalga gibi”,
Bir gaffar olup, bir kahhar olup,
Huysuzlandım Tanrım, senin huyuna uyarak...*

Söz konusu, başka bir Tatar şairi N. Dumavi 'nin de “Ver Yıldırım Dil, Hey Felek” adlı şiirinde Allah'a ait olan sıfatları kendine taşıdığını hatırlayalım;

Min de rehman, min de kahhar
Ben de rahman, ben de kahhar.

Yukarıda verilen örneklerden Ş. Babiç'in şair olarak daha bir özelliği ortaya çıkmaktadır. Nefret edip, dünyadan öç alma isteğinde bulunarak Babiç'in lirik kahramanı İblis'e eğilse bile, umudunu kestiği zamanlarda o savunma isteyerek gene Allah'a sığınmaktadır.

Ş. Babiç'in ayrıca doğrudan dini motiflere ilgi gösteren, onlarla bol süslenen şiirleri de çoktur. Meselâ, tatlı düşünceleri, hayal içinde olduğu anları o arşa uçuş ile kıyaslıyor (“Bahtsızım Ben”, 1910). Şairin kendisini Huda emrine bırakıp, Huda'nın şükürü kesilmemesini dileyerek yazılan “Nasihat” (1911) şiiri de ilginçtir;

Siña da yaktı zaman kilep citâr,
Ägärdä yarlıkasa Hodañ, dimen.

“Fedguni, isteciblekem” digen,
Härvakit telägeñne telä dimen.

Tübäñnän , Hoday kuşsa, kütäreler
Kaplğan yıldızın toman, dimen.

*Sana da aydınlık zaman gelir,
Eğer Huda'n affetse, diyorum*

*“Fedguni, isteciblekim” deymiş,
Her zaman dileğinde bulun diyorum.*

*Çatından, Allah'ın izni ile dağılır
Yıldızını örten duman diyorum.*

“Fedguni, isteciblekim”, Kuran-ı Kerimdeki “bana dua ediniz, ben kabul ederim” anlamına gelen ayetlerin biridir. Şiirin son beyti ise “Her şey Allah’ın izni ile yapılmaktadır” diyen ayete işaretir. 1913 yılında yazılmış “Kıt’a” şiirinde de şair her şeyin Allah’ın elinde olduğunu vurguluyor;

*İ Hodayem, mal-milek – barısı sineñ milkeñder.
Bar häyer eş-yahşılık “kodrät” digän ilkeñdäder.
Bay bulu, hurlık kürü, abruy kitü, şöhrät tabu –
Barçası sineñ, İlahım, hämmä eş irkeñdäder.*

*Ya Huda'm, mal-mülk hepsi senin mülkündedir.
Var olan her hayır iş, iyilik “kudret” adlı ilkindedir.
Zengin olmak, rezillik çekmek, yükselmek, şöhret bulmak –
Hepsi senden, İlâhım, her iş senin elindedir.*

1913 yılında Tatarların büyük şairi Abdullah Tukay vefat ediyor. Ş. Babiç bu acılı günlerde “Tukay Öldüğünde” adlı şiir yazıyor. Bu eserin ilk dizelerinden itibaren Allah’ı anıyor ve son dizelere kadar şiir dini ruhunu kaybetmiyor;

*Äy hörmätle Gabdulla, yarlıkasın sine Alla...
Täsbih vä tählil kebek cırlarga kaldı cırların.*

*Hey, Sayın Abdullah, affetsin seni Allah...
Tespah ve tahlil gibi söylenecek türkülerin.*

Bu şiire “tespih ve tahlil” düşüncelerini ekleyerek Ş. Babiç Tukay icadına ilâhi bir hava veriyor. Allah’tan hiçbir zaman vazgeçmeyen Tukay’a layık bir eserdir bu şiir.

Ş. Babiç’in gönlü mandolin (saza benzer bir müzik aletidir) çalarken harmoniye eriyor, paklık, sadelik buluyor. Şair bu halette de Allah’ı dilinden eksik etmiyor (“Mandolin” (1914) şiiri).

1915 yılında Ş. Babiç “Hastalığım Sağlığım” şiirini yazıyor. Bu eserde ayrıca S.Remiyev’in “Sızla, Gönlüm” şiirinde başarıyla şekillenmiş ve XX. yüzyıl başında Tatar, Rus ve başka milletlerin de edebiyatlarında yer almış ortak bir konu – ıstırap ve çileler çekerek kâmilliğe ulaşan gönül sembolünü görebiliyoruz. Ama Ş. Babiç bu haleti de dinle özdeşleştirip Allah’ı anarak çözmüştür;

*Saw yerüdän yahşırak ak yulga kertkän awruwım;
Çänçelep kitsen Hodaydan yöz çiyertkän sawlıgım.*

*İ gaciz tän, sızla, sıkra, can gazapnı añlasın,
Añlasın da Allasın här daim telennän salmasın...*

*Sağlıklı yürümekten daha iyidir ak yolu gösteren hastalığım.
Cehenneme kadar yolun var Allah’tan yüz çevirtmiş sağlığım.*

*Hey aziz ten, sızla, kıvrın, can azabı anlasın,
Anlasın da Allah’ını hiç dilinden salmasın...*

Şair gözünde insana güç kuvvet veren de Yüce Allah'tır;

Hodayga yeglap, telimen telek:
Belekke – kueta, yerekke – jöryet.
“Telimen” 1916.

*Huda'ya ağlayarak, diliyorum bir dilek;
Bileğe kuvvet, yüreğe cüret.
“Diliyorum” 1916.*

Doğa'yı tasvirlerken de Ş. Babiç dini sembolleri bolca ve yerine göre kullanmasını biliyor;

Tön tınıç ütsä, kayçan da köndezlären cil çıgar,
Kön tınıç ütsä, tönendä surı İsrafil çıgar.
“Yazgı beyremner” 1916.
*Gece sakin geçse, bazen gündüzleri rüzgâr çıkar,
Gün sakin geçse, geceleri sur-ı İsrafil çıkar.
“İlkbahar bayramları” 1916.*

Dini mitolojiye göre kıyamet günü geldikçe İsrafil adlı melek sur üfleyecek ve tüm ölümler Allah'ın karşısında hesap vermek için mezarlarından kaldırılacaklardır. Ş. Babiç eserinde ise bu dini motif dehşetli bir geceyi tasvir etmek için kullanılmış. Başka bir “Sakin Gece” (“Köyde”) şiirinde Babiç gecenin yaklaşmasını tüm Müslümanlara anlayışlı ve cana yakın olan yatsı namazı vakti geçmiş deyip duygulu şekilde başlamaktadır. Söz konusu, N.Dumavi de eserlerinde doğa olaylarını dini semboller aracılığı ile göstermektedir (“Korkunç”, “Bizde Yaz Tanı” şiirleri).

A. Tukay'a bir Kadir gecesi iki şiir yazmak için ilham vermişse, Ş. Babiç'e Kurban bayramı üç şiir yazarlık ilham vermiştir. 1916 yılında Babiç tarafından “Byram Geçtikten Sonra” ve “Gayet Kurbanı” şiirleri yazılıyor;

Söyenegez duskaylarım! Bâyrâm bügen, korban bügen;
Hâr mösölman kalbenä bâyrâm koşı kungan bügen.
Sayrıy ul koş:”Alla akbâr, alla akbâr!” dip kuya,
“Söy, mösölman, bâyrâmeñne, alla yaklar”, dip kuya.

*Sevininiz dostlarım! Bayram bugün, kurban bugün;
Her Müslüman kalbine bayram kuşu konmuş bugün.
Ötüyor o kuş “Allâah'ü ekber, Allah'ü ekber “ diyor.
Sev Müslüman bayramını, Allah savunur diyor.
“Gayet Kurbanı”*

1917 yılında da “Gayıt Günü” şiiri yazılıyor.

Ş.Babiç'in 1916–1917 yıllarında yazmış “Kitabennas-fi Hakkıl Havas” adlı eserinde de Kuran-ı Kerimdeki sure, ayet ve motiflere işaret var;

Y. babına:
Aymanov Yağkup, sineñ ziheneñdä ilham Körsise,
Körsine vatsañ, peşer arkañ, - zobani görzise!

Aymanov Yağkup, senin zihninde ilham Kürsisi,

Kürsiyi kırsan, yanar sırtın – zebani gürzüsü!

Kuran'da "Ayetül-Kürsi" adlı ayette ("Bakara" suresi, 256. ayet) Allah'ın sıfatları sayılmaktadır; diri, bilgili, onun tahtı yerden de gökten de daha geniş v.s. Zebani ise cehennemde kişileri ateşe veren azap meleği ve gürz de onun ceza kuralıdır:

B. babı

Yörmä, iñröp, äy Vasim, fikreñe ütrep çık "Yasin".

Yürüme, sarsılıp hey Vasim, fikrini öldürüp çık Yasin.

Yasin da Kuran'ın 36. Suresidir. O özellikle ölüm döşeginde yatan kimsenin başucunda okunur.

Ş. Babiç'in 1917–1918. yıllar içinde yazılmış şiirlerinde de dini motiflere sık rastlanmaktadır. İnkılâp, iç savaş gibi olaylar üzerinde durup yazılan şiirlerinde de şair dini motiflerden vazgeçmemiştir. I. Dünya savaşının getirdiği acıların halkın sabrını tüketmesi, ülkelerin, halkların artık bu faciaya dayanacak gücü kalmamasından bahsettiği zaman da Ş.Babiç can alıcı Azrail ve sulhla ilgili olan, iyi haberler taşıyan Cebrail meleklerin isimlerini ve sıfatlarını dile almaktadır. "Savaş" (1917) şiirinde ise Babiç, savunacak birine ihtiyaç duyarak Muhammet Peygamber'e müracaat etmektedir;

Cirdä şaytan – padişah, fârman birä: suy, kır, kırıl!
Yä Möhämmät, kıl şäfağät, merkedeñnän tor, terel.

*Yerde şeytan padişah, ferman veriyor; kes, kır, kırıl!
Ya Muhammet, şefaet et, merkebinden kalk, diril.*

Şimdi de "Düşmanlar" adlı şiirinden dizeler;

Azgınnar yolına basmasañ
Tıñ bul! Yardämçeñ ber Alla...

*Azgınlar yoluna basmadıktan sonra,
Rahat ol! Yardımcın Allah'tır...*

"Hürriyet", "Başkurdistan" (1917–1918) şiirlerinde de Babiç etkileme gücünü arttırma amacıyla ülkenin geçmişini cehenneme, gelecek günleri de "Allah bile kıskanacak" cennete benzetiyor.

Kadınların güzelliğini canlandırırken dini motifleri elde etmek Doğu klâsik edebiyatından gelen bir gelenektir. Tatar edebiyatında da bu usul şairler tarafından her devirde severek kullanılmıştır. Ayrıca XX. yüzyıl başında hangi Tatar şairi sevgilisini meleğe, Huri kızına, hatta Allah'ın kendisine benzetmeden çekilmiştir? Seyit Remiyev, Abdullah Tukay, Derdmend, Seyit Sünçelej, Necip Dumavi, Şeyhzade Babiç, onlar hepsi de kadınlara ait olan güzelliğin başlangıcının Gökler, Allah tarafından verilmiş olduğuna inanmışlardır. Ş.Babiç'ten birkaç örnek verelim;

İke täñre: äwäle alla, ikençe – kız!
Dimäsägez, billähi, kaferseñnär!..

"Matur sınar" 1917.

*İki tanrı; önce Allah, sonra kız!
Demeseniz, billahi, kâfirsiniz!*

İke narsä: äwäle alla, ikençe kız
Bändälärne kodrätenä tabındırgan.
“İsemner bakçası”
*İki şey – önce Allah, sonra da kız
Adamları kudretine taptırmışlar.*

“İsimler bahçesi” eserinde şair kız isimlerinin çoğuna ayrı ilgi göstermektedir ve bu isimlerin etkisini din aracılığı ile açmaktadır;

Sacide
“Käğbä itep äylänäseñ äylänäseñ,
Barıber ul alla kuşkan hac şikelle.

*Kabe edip dönüyorsun etrafında
Zaten o Allah'ın emri hac gibidir.*

Hecer.
Hecer tutaş cirge küktän hicret itken.

Hacer hanım gökten yere hicret etmiş.

Asiya.
Tuksan tugız märtäbä alla digäç,
Asiya dip koçkorop kuy yez digändä.

*Doksan dokuz kere Allah deyince de
Asiya deyip seslen yüz dediğinde.*

Bu tür misalleri şairin başka şiirlerinde de görebiliriz. Meselâ, “Doğa Cenneti”(“Muhabbet”) şiirinde Babiç âşıkları İrfan ile Meryem’e denk buluyor. “Kutlama, Dilek” (“Sınıfı Geçen Hanıma”) şiirinde zor bir sınavı arkada bırakmayı Babiç Sırat köprüsünü geçme ile kıyaslıyor.

Kıl küperlärne ütep, ocmahka kergän tölseñ.

Kıl köprüleri geçerek cennete giren gibisin.

Sonuç olarak, A. Tukay, S. Remiyev ve N. Dumavi gibi Ş. Babiç de eserlerinde Kuran-ı Kerim’e sık müracaat etmiş, dini motifleri de etkileme gücünü artırma amacıyla bol kullanmış diye biliriz. Bu bir tesadüf değildi, çünkü XX. yüzyıl başında Tatar şairlerinin eserleri zaten genelde İslam medeniyeti ve Kuran kitabı temelinde yazılıp bu özellikleri sayesinde sonraki dönem şairlerine örnek olmuştur.

Kaynaklar:

1. Babiç, Şayehzade (1990). **Zänğär Cırlar**, Kazan, Tatarstan Kitap Nəşriyatı. (Tatar Türkçesinde).
2. İbrahimov, Alimcan (1978). **Äsärälär**, 5 Tom, Kazan, Tatarstan Kitap Nəşriyatı. (Tatar Türkçesinde).
3. Şaripova, Zäytünä (1996) “Babiç Poeziyahında Dini Simvolika” **Halık Şagıyre Halık Häterendä**, Öfä (Başkurt Türkçesinde).

4. Zariyova, Çulpan (1996) “G.Tukay İcatında Dini Motiflar ağılışı”, **G.Tukay Häm XX Gasır Mādāniyate**, Kazan (Tatar Törkçesinde).